2759 9 ՍԷՊՏ. 1893 20 ՕԳՈՍՏՈՍ · ՇԱԲԱԹ ՆԻԻՍԽԷՍԻ 20 ԲԱՐԱ ՀԱՅԿ. 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ՀԱ ՍԷՊԹԷՄԲԵՐ ١٣١١ 2759

ՄԵԺՄՈՒԱԼԱԾԸ ԱԽԲԱՐ

مجموعهٔ آخبار
اداره‌خانه‌سی بك اوغلنده جادهٔ كبیرده نومرو ٦٥

MEDJMOUA-I-AHBAR
JOURNAL QUOTIDIEN
Bureau: 65 Grand'Rue de Péra

Սէնէլեյի բէշին 120 = 6 այլբաղ 60 = սէնէ. լիք բօսթա իւմբրէթի 30 = շէհիր բօսթաս. 80 ղուրուշ տուր։

Տերճ իտիլէճէք իլանաթ իչին այրբաճա բազար. լըդ օլունուր։

Ղազէթաեա միւթէալլիգ խուսուսաթ իչին Ց. ԹՕԼԱՑԵԱՆԱ միւրաճաաթ օլունա։

65 Իտարէխանէմիզ Պէյօղլունտա Ճատուէի քէպիրտէ Ն. 65

ԱՍԻԹԱՆԷ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Ուսումնարանիս դասերը վերստին պիտի սկսին առաջիկայ Սեպտեմբեր ամսոյն 1ին (Հ. Տ.)

Այն պատուական ազգայինք որ կը փափաքին իրենց զաւակներն Ուսումնարանը դնել, կրնան դիմել Տնօրինութեան Բերա, եէշիլ փողոց թիւ 1, Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը մինչեւ կէսօր։

Բերա 2/14 Օգոստոս 1893

Տնօրինութիւն

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ուսումնարանի

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Վարժարանս պիտի բացուի վերստին Սեպտ. ամսոյն 1ին Չորեքշաբթի օրն, իսկ դասախօսութիւնք՝ նոյն ամսոյ 3ին Ուրբաթ օրը։

Վարժարանս ուսմանց և լեզուաց համար վկայեալ [Diplomé] ուսուցիչներ ունի։

Վարժարանիս պարտաւորեալ լեզուներն են. Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն և Գերմաներէն։

Վարժարանս կ'ընդունի 3 տեսակ աշակերտ. Գիշերօթիկ, Ցերեկօթիկ և Արտաքին։

Դաշնակի համար վարչութիւնս՝ Վիեննայի երաժշտանոցէն (Conservatoire) վկայեալ ուսուցիչ մը հոգացած է այս տարի։

Աշակերտելոց ծնողացմէ կամ խնամակալներէն կը խնդրուի որ դպրոցատէն յառաջ Վարչութեանս հետ տեսութիւն ընելու համար։

Ընդարձակագոյն ծանօթութեանց համար դիմել առ

Հ. Անդրէաս Վ. Ճերմակեան
Վարիչ Վարժարանին

Բանկալթի, 12|24 Օգոստ. 1893.

Պիր խըտմէթի մուֆթէխիրէ օլմագ իւզրէ էօթէտէն պէրու զազէթամըզտա պէնտի մախսուսլար տէրճ իյլէմէքտէ պուլունան Ցովհ. Ալան էֆէնտի ախիրէն Իզմիտ վէ Պաղչէճիք թարաֆլարընտա իճրաի սէյեահաթ իթմիշ օլտուղունտան, վագը օլան մէշհուտաթընը պոու քէրրէ գալէմէ ալմըշ օլմասը վէ չայեանը գրաաթ պուլունմասըյլա, զիյրտէ նէշրինէ իսթիտար իյլէտիք։

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Կ-ՊՈԼՍԷՆ ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ-ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Բարեպատեհ առիթ մը կը ներկայանար ինձ Պոլսէն Նիկոմիդիա-Պարտիզակ փոքր ճանապարհորդութիւն մ'ընելու։

Ամսոյս 8ին ընկերակցութեամբ Արճեան Յակոբ վարդապետին Մախսուսէի նորոգած չոգենաւներէն մին նստայ դէպ ի Նիկոմիդիա։ Հոս աւելորդ կը համարիմ երկայնաձիգ բանիւք և բանաստեղծական աւիւնով նկարագրելու Մարմարայի կապոյտ ծովը. խիստ քիչեր գաղափար ունին կարծեմ բնութեան այն գեղեցիկ տեսարաններուն վրայ ուրոնք Նիկոդիմիոյ ծովախորշին ամբողջ երկայնութեան ճանապարհորդին աչաց կը ներկայանան։ Եալովա, Տարըճա, Գարա-Մուսալևայլն փոքր գիւղաքաղաքներ են, համակ կանանչութեամբ պճնազարդեալ և գեղեցիկ անտառօք պաչարեալ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ չեմ կրնար տալ ընթերցողաց քանի որ ես իսկ ի մօտոյ զասոնք այցելելու բախտն չ'ունեցայ։

Ութ ինն ժամէն Նիկոմիդիոյնաւահանգիստը խարսխեց չոգենաւը, ուր քաղքիս Հայ-կաթողիկեայ ժողովրդապետին քով հիւրընկալութիւն գտայ։ Նիկոմիդիայի օդը ծանր է և ջուրը ո՛չ համեղ։ Ընդհակառակն ակնահաճոյ տեսարաններ ունի, որովհետեւ լեռան մը ստորոտը շինուած է։ Քաղքիս բնակիչները են Թիւրք, Հայք և գլխաւորաբար Յոյնք։ Նիկոմիդիայի անցեալը ծանօթ է. այս քաղաքս եկեղեցւոյ պատմութեանն հետ սերտ կապեր ունի, որոնց վրայ ծանրանալ հոս տեղը չէ։

Ներկայ դիրքին մէջ Նիկոմիդիա բաւական յառաջացած է շնորհիւ Անատոլուի երկաթուղւոյն, որուն գլխաւոր կայանն է։ Մանաւանդ չոգեկառաց ծառազարդ պողոտայն սքանչելի է և ժողովրդեան՝ գլխաւոր զբօսանքի վայրն։ Ծառուղիս միանգամայն քաղքիս ընտիր արուարձանն է, որուն երկայնութեան շինուած են բարեկեցիկ դասուն տուները։ Իզմիտ Փոքր Ասիոյ վաճառականութեան գլխաւորագոյն կայանը կը համարուի. չուկան ալ խիստ ամուր շինուած է. երկաթուղիի շինութենէ յառաջ Նիկոմիդիա բովանդակ շրջակայ քաղաքներուն և գիւղերուն նաւահանգիստը կը համարուէր և ինչ ինչ մեծ տօնավաճառներուն վլվլուկն ու ոգեւորութիւնը անպակաս էր Նիկոմիդիայէն։ Ներկայապէս իր առաջուան գերիշխանութիւնը պահած չէ, բայց և այնպէս նորէն բանուկ քաղաք մը կրնայ համարուիլ, կ'ենթադրուի համեմատութիւնը միշտ պահելով։ Ներածութիւն չունի կրնանք ըսել, վասն զի երկաթուղին Փոքր Ասիոյ ներսերը կը տանի իւր վաճառքներով լի հանրակառքերը։ Քաղքիս արտածութեան գլխաւոր նիւթերն են հաւ և հաւկիթ. այս երկու բերքերը բացառաբար Պոլիս կուգան. ասոր համար է որ ցանցառ կը դտնուի շուկայի մէջ, այն ալխիստ սուղ հաւն ու հաւկիթը։

Նիկոմիդիա մօտաւորապէս ունի 3-4000 տուն, 3-4 մզկիթներ և մի քանի եկեղեցիներ, որոնք զանազան քրիստոնեայ հասարակութեանց կը պատկանին։

Յոյները զարգացած վիճակ մ'ունին և գրաւած են՝ քաղքիս արտաքին վաճառականութիւնը, ընտիր և կանոնաւորեալ դպրատուններ ու վարժարաններ ունին։

Էջմիածնական Հայոց բաւական ստուարաթիւ գաղթականութիւն մը կայ Նիկոմիդիոյ մէջ։ Բնականապէս երկու օրուան մէջ չէի կրնար պրպտել այս գաղթականութեան նախնականը. բաղձալի է որ մեր գիտնականք քիչիկ մըն ալ գաղթականութեանց պատմութեամբ զբաղէին։ Նիկոմիդիոյ Էջմիածնական Հայք շընորհիւ իրենց առաջնորդ Յովակիմ Սրբազանին կրցած են տէր ըլլալ գեղեցիկ եկեղեցիներու, դպրոցներու և եկեղեցապատկան կալուածներու։ Բայց շատ անգամ համակ շողշողուն և փլփլուն արտաքնոյն ներքինը առողջ ըլլալէ շատ հեռու կ'ըլլայ։— Տեղական մամուլը՝ ի մասնաւորի Հայրենիք՝ արձագանգ կը հանդիսանան երբեմն իրաւացի դանգատներու։ Ծրագրի ու Տեսչի խընդիրներ ունեցած է նաեւ Նիկոմիդիա, որոնց որպիսութեան չկրցայ մերձուստ վերահասու ըլլալ ժամանակիս սղութեան պատճառաւ։ Որ եւ է ենթադրութիւն մըն ալ ընդունելու ըլլանք, սա սկզբունքս միշտ ճշմարիտ է թէ դպրոցը պէտք չէ որ Առաջնորդի, Թաղական խորհուրդի քմահաճոյքէն կախում ունենայ։ Ուսումնական ինքնուրոյն մարմին, մի օրինակ և իւրաքանչիւր տեղւոյ պիտոյից համաձայն ուսման ծրագիր և մէկ կաղապարի վրայ թափուած դասագրքեր, ահա այն Գորտեան հանգոյցը, զոր լուծելու պէտք ենք աշխատիլ։

—Նիկոմիդիոյ Հայ-կաթողիկէից հոգ հոգւոցի պաշտօնը յանձնուած է Վենետկոյ Մխիթարեանի մը։ Հ. Վրթանէս վարդ. Պալեան երիտասարդ կրօնաւոր մըն է, եռանդուն և գործունեայ։

Ազգայրն մատուռը անշուք և խիստ փոքր է։ Մխիթարեանին գալստենէն ի վեր առաջնորդարանն, մատուռն ու դպրոցը գոհացուցիչ հանգամանք մը ստացած են։ Եռանդն ու գործունէութիւնը բազմաթիւ արգելքներու կրնան յաղթել։ Այսպէս երեսի վրայ ձգուած, գրեթէ փլատակներէն կոյտ եղած առաջնորդարանն ու մատուռը այսօր կոկիկ են։— Պալեան վարդապետը չի նայելով իր ժողովրդեան սակաւութեան, չնայելով, կ'ըսեմ, դրամի պակասութեան, յարատեւութեամբ և առանց վհատելու ձեռնարկելով շինութեաց ի կատար հասնած է այս երկու ամենահարկաւոր շէնքերուս նորոգութիւնը։ Մատրան անմիջապէս կից վարձած է նաեւ տուն մը և դպրատան վերածած, որուն 50-60 պատանիներ կ'աշակերտին։ Պարզ և ընտիր նախնական կրթութիւն մը կ'աւանդէ այս տղոց Պալեան վարդապետը, աջակցութեամբ երկու արտաքին դաստիարակ ուսուցչաց։ Դժբաղդաբար անձամբ չի կրցայ քննել այս տղաքներն անոնց իրական մտաւորական կարողութիւնն իմանալու համար. ուստի որչափ ալ այս նկատմամբ չեմ կըրնար երկար խօսիլ, բայց և այնպէս մանր քննելով դպրատան ուսմանց ծրագիրը, բաւական գոհ մնացի։

—Շաբաթներ անցնելէ վերջ դեռ Նիկոմիդիացիք գոհութեամբ իրենց առտնին խօսակցութեան նիւթ են ըրած այս դպրատան կանոնաւոր ընթացքը, տարեկան հարցաքննութիւններն ու մրցանակաբաշխութիւնը։

Տարակոյս չկայ թէ Պալեան վարդապետը աշխատութեան պէտք ունի իր իտէալ գաղափարին հասնելու համար. անձնուէր գործունեայ ուսուցիչներուն կամ օգնականի պէտք ունի. դժբաղդաբար նոյն իսկ մայրաքաղաքիս դպրոցներուն համար սով կայ ընտիր, գիտուն և իրենց պաշտօնին ծանրութիւնը գնահատող լուրջ մանկավարժներու։

Նմանապէս իդեական սեռի դրպրատուն չունինք Նիկոմիդիոյ մէջ, որուն պէտքը բաւական զգալի ալէ։

(Շարունակելի)

ԱԶԴ

Բազում վկայանօք և արծաթ մետալեօք օժտեալ ուսուցիչ մի կը ցանկայ թէ վարժատանց մէջ և թէ տներու այցելութեամբ դասատուել հայ. գաղղ. իտալ. և տաճկերէն լեզուաց, թուաբանութեան և տօմարակալութեան ուսմանց դիւրընտել նոր ոճով և մատչելի գնով։

Փափագողք կրնան դիմել Խմբագրատուն։ 2—3

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Լօնտրա 30 օգոստ.- Պանգօգտան այրնան խապէրլէրէ կէօրէ, Ֆրասա-նրն ֆէվգէլատէ սէֆիրի Մ. Լը Միր տը Վիլլէր՝ Ֆրանսա տէվլէթինտէն տէրմիեան օլունմուշ օլան մէթալի-պաթը ճէտիտէեի Սիամլրլարա գա-պուլ իթտիրմէք իւզրէ Ֆրանսա տօ-նանմասընը կէրիեէ տպվէթ իտէճէ-կինի պէեան իլլէմիշ տիր։ Պէյն էլ տէվլէթէյն միսալէհա հուսուլին-տէն սօնրա Ֆրանսանրն խիլաֆը մուգավէլէ հարէքէթտէ պուլուն-մասը էվրօբալրլար պէյնինտէ սուի թէէսսիր հասրլ իլլէմիշ տիր։

Բէթրէսպուրկ.- Զախիրէ ֆիեա-թընրն մուհաֆազասը գրմնընտա միւ-զաքէրէ իթմէք իւզրէ մալիեէ նա-զրրը՝ թիճարէթ օտալարը վէ պանգա չիւդէլերի միւսիրլերինի իճթիմաէ տավէթ իթմիշ տիր։

Բարիս.- Ռուքէրին հալը սէֆէրէ գօնտուղու սրրատա հիշ պիր մուխա-թարա վուգու պուլմամագ իւզրէ հիւքիւմէթ՝ հէր մահքիմ էճնէպի-նին իւզէրի արանմասընը, վէ պազը միւսթէնալարտան մաատա էշխասը մէրգումէնին մէմլէքէթտէն չրգա-բրլմասընը էմր իթմիշ տիր։

Իթալիանրն Բարիս սէֆիրի Մ. Բէս-ման մէէգունիեէթ իսթիհսալ իլլէ-եիպ Բօմաեա կիթմէք իւզրէ տիր։

Պէրլին.- Նօր Ցայչէ Ալկըմանը զազէթասընրն պէեանընա կէօրէ, Իթալիա գրալը՝ Ալմանիա իմբէրա-թօրունուն պիրատէրի բրէնս Հան-րինին զիեարէթի միւնասիպէթիլէ Սավուա սէֆինէսինտէ իտարէի ագ-տահ իտէրէք, մէգալէսինին խիթա-մընտա, «էն ալէա տօսթում» իմբէ-բաթօր Վիլհէլմին սրհհէթ ու ֆի-եէթինէ նուշ իտէրիմ» տէմիշ տիր։

Իհթիեաճաթը խազինէ թէսվիեէ օլունապիլմէք իչին 100տէ 5 ֆաիզի էսհամ իխրաճը թասավվուր օլու-նուեօր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մագամը ճէլիլի Սատարէթիւզա միւսթէչարը տէվլ. Թէվֆիգ պէյ էֆ. հազրէթլէրինին գրատմ վէ բէ-վիյեէթ վէ վէզաիֆի մուհիմմէի մէ-մուրիեէթինի հիւսնի իլֆատ իպ-րազ իլլէտիկի ատարը մէսաի վէ զայ-բէթինէ մէպնի էօհատէսինէ բիւթ-պէի սամիէի վէզարէթ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

Տիվանը Հիւմաեուն միւթէրճիմի էվվէլի աթուֆ. Ցավուտ էֆ. հազ-րէթլէրինին՝ ուժուրը մէժուրիեէ-թինի տիլխահր ալի տաիրէսինտէ իլֆատ զայրէթ վէ իգտամը ճի-հէթիլէ էօհտէսինէ թէրֆիէն բիւթ-պէի պալէա։

Գրատմ վէ էհլիեէթ վէ հիւսնի խըտմէթինէ մէպնի Խազինէի Հիւ-մաեուն խասսա օտա քէթխիւտասը սատատ. էմին պէյ էֆ.-ենէ թէրֆիէն բիւթպէի ուլէա սընրֆը սանիսի։

Ճէպէլի Լիպնան միւթէսարրըֆլը-ղը ուժուրը էճնէպիեէ միւտիր վէ սէրթէրճէմանը սատատ. Իսկէնտէր պէյ՝ վէզաիֆի մէժուրիեէթինի հիւսնի իլֆատ մէսաի վէ զայրէթի կէօրիւլմէսինէ մէպնի թէրֆիէն բիւթպէի ուլէա սընրֆը սանիսի։

Միւթէպէրանը թիւճճարատան սատատ. Հաբօնազի էֆ.-ենէ՝ հիւսնի խըտմէթի ճիհէթիլէ թէրֆիէն բիւթպէի ուլէա սընրֆը սանիսի։

Միւզէի Հիւմաեուն միւտիր մուա-վինի իզզ. Խալիլ պէյ՝ էհլիեէթ վէ լիեագաթ վէ հիւսնի խըտմէթի-նէ մէպնի բիւթպէի սանիեէ սընրֆը միւթէմալիզ։

Ճէպէլի Լիպնան միւթէսարրըֆլը-ղը թիւրքի գալէմի միւտիրի իզզ. Պէհիճ պէյ թէրֆիէն բիւթպէի սանիեէ սընրֆը սանիսի թէվճիհ։

Էտիրնէ վիլաեէթի տախիլինտէ Ճիսրի-Մուսթաֆա բաշա գայմա-գամլրը՝ Ախթէրօլու գազասը գայ-մագամը Բիզա պէյ։

Եէնի-շէհիր շէհպէնտէրլիկի՝ իլա-վէի մէժուրիեէթ օլմագ իւզրէ Ա-թինա սէֆարէթի Սէնիեէսի աթաչէ միլիթէրի իզզ. Սէյֆուլլահ պէյ թէֆվիզ։

Էհլիեէթ վէ հիւսնի խըտմէթինէ մէպնի Գօնիա վիլաեէթի տէֆթէր-տարը սատատ. Մէհէմմէտ էֆ. հազ-րէթլէրինէ թէպտիլէն 2 նճի Օսմանի։

Թէֆթիշի ասքէրի գօմիսիօնը պիլ-սի ազասընտան վէ էրքանը հար-պիեէ միրիլիվալարընտան սատատ. Օսման բաշաեա՝ ուժուրը մէժուրէ-սինճէ մէշհուտ օլան իգտամ վէ մէսահսինէ միւքեաֆաթէն թէպտի-լէն 2 նճի Մէճիտի։

Թօքճու տահիրէսի ըէիսի սանիսի միրիլիվա սատատ. Սէզաի բաշաեա թէպտիլէն 2 նճի Մէճիտի, վէ տահ-ըէի մէզքիւրէ պաշ քեաթիպի սատատ. Սահտ էֆ. հազրէթլէրինէ թէպտի-լէն բիւթպէի մէզքիւրէտէն Օսմանի։

Վէզաիֆի մէժուրիեէթինի հիւսնի իլֆա իլլէմէքտէ օլմալարընտան նա-շի Պէյրութ վիլաեէթի բոլիս սէր գօմիսերի էմին վէ իզմիրտէ միւ-թէշէքքիլ Շիրքէթի Համիտիէ վա-բօրլարը իտարէի բրեաեէթինտէ պուլունան Սբարթալզատէ Ստեփան էֆ.-ներէ 3 իւնճի Օսմանի նիշանլա-րը իհսան պույրուլմուշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

ԹԷՊՐԻԲԵԱԹ ՎԷ ՇԷՀՐԻ ԱՑԻՆ

Եազարզրմզ վէճհլէ, տիւն, եէվ-մի ճիւլուսը հազրէթի Բատիշահիեէ միւսատրֆ օլմասը յլա, արզը թէպ-բրիք վէ ուպուտիեէթ զրմնընտա մապէյնի Հիւմաեունա ազիմէթ ի-տէն մանսուպ վէ մաազուլ պիլ ճիւմլէ վիւքելա, միւշիրան, վիւզէ-բա, խըտիվը էսգադ Իսմաիլ բաշա, իւլէմա վէ ռիճալ հազարաթընտան վիւքելի ֆէխամհազարաթը հու-զուրը հազրէթի Բատիշահիեէ չրգ-մագ չերէֆինէ նաիլ օլարագ, հագգ-լարընտա այրը այրը իլթիֆաթը Շէհրիեարի բաեէկեան պուլրուլմուշ օլտուղու կիպի, սահիր պէնտէկեան տախի սէրգուրէնաի հազրէթի Շէհ-ըիեարի Հաճի Ալի պէյ էֆ. հազ-րէթլէրի վասրթասըյլա սէլամը Մի-լիւքեանէեէ նաիլ օլմուշլար արը։

* *

Էրմէնի բաթրիկի ռիւթպէթլու է-ֆէնտի հազրէթլէրինին քէյֆիսիզլիկի հասէպիյլէ վէքեալէթէն Մագսուտ Սիմօն պէյ էֆ. հազրէթլէրի՝ բաթ-ռիգխանէ գաբու քէթխիւտասը Ֆը-ռէնկեան Աբրահամ էֆ. իլէ պիր-լիքտէ տիւն մապէյնի Հիւմաեունա պիլազիմէ, արզը վաճիպէի թէպրիք վէ ուպուտիեէթ իլէմիշլէր տիր։

* *

Տիւն կիճէ չէհրիմիզ, ճիւլուսը հազրէթի Բատիշահիեէ հիւրմէթէն, Եըլդըզ սէրայի ալիսիյլէ վիւքելա, ռիճալ, իւմէրա վէ քեաֆֆէլի պէն-տէկեանը սատազաթիթիթիսամրն գօնագլարը, եալըլարը, էմաքինի էմիրիեէ վէ տէվարիի ըէսմիեէ իլէ թէպաահ սատրգա իանէ վէ մաղա-զալարը, քէզալիք էճանիպին պինա վէ մաղազալարը, իտարէխանէլէր, վէ սահիր միւէսսիսաթ՝ վէ տէնիզ իւզ-ըինտէ պուլունան տօնանմամ Հիւմա-եուն իլէ սահիր սէֆանի միւխթէլի-ֆէ ըէնկեարէնկ ֆանօսլար, գանտիլ-էր, վէ սանճագլար սուրէթի ֆէվ-գէլատէտէ թէզեին վէ թէնվիլ ի-տիլմիշ պլուպ, հէր թարաֆ սայքի պիր ալէմի նուրանի իչինտէ միւս-թաղրագ օլմուշ, հէր եէրտէ մուա-զիգալար չալընարագ, ֆիշէնքլէր վէ չարխրֆէլէքլէր եագըլմագտա պու-լունմուշ, վէ պիւթիւն էհալի սա-պահլարա գատար հէր թարաֆտա կէզինէրէք, իճրաի մէսէրրէթ իթ-միշլէր տիր։

—

Ռուսիա տէվլէթի թարաֆընտան զապթիեէ նազրրը նազիմ պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ Սէն-Սթանիսլաս նիշանընրն 1 ինճի բիւթպէսինտէն, վէ խարիճիեէ նազրրը բաշա հազ-ըէթլէրինին մախտումու՝ եավէրանը Շահանէտէն պինպաշը Շէրիֆ պէյ էֆ.-ենէ մէզքիւր նիշանրն մաբլաղ իքինճի բիւթպէսինտէն պիրէր գը-թասը իթա օլունմուշ տուր։

—Նէօլոգոս զազէթասը՝ թէնպի-հաթը միւքէրրէրէ խիլաֆընտա հա-ըէքէթ իթտիկինտէն, պու կիւնտէն իհթիսարէն պիլա միւտտէթ թամիլ գըլընմըշ արը։

ՎԱՌԳՈՒԱԹԸ ԵԷՎՄԻՑԷ

Թըրամվայ շիրքէթինին Իսթան-պօլ ճիհէթինտէ իլլէեէն 7 նումէ-բօլու վէ Ալի աղանրն սիւար օլտու-ղու արապասը կէչէն կիւն Տիւ-եունը ուժումիեէ տահրէսի էօնիւն-տէն կէչտիկի էսնատէ, Հասքէօյտէ Գարապաչ մահէլլէսի սաքինէլէրին-տէն 70 եաշարընտա պիրիսինէ չար-բաղ, աղրճա զէտէլէմիշ վէ մեր-գում արապաճը բոլիս թարաֆընտան տէրտէսթ օլունմուշ տուր։

Գալաթատա Պէյզատէ սօգաղըն-տա էրզրումլու Աբրահամը կիճէ կիճէ սաաթ 3 բատտէլերինտէ ճերհ իթմիշ օլան Մէհէմմէտ Նամ չախս էվվէլքի կիւն տէրտէսթ օլունմուշ տուր։

ԱՀՎԱԼԸ ՍՐՀՀԻԵԷ

Իտարէի սրհհիեէ վարիտ օլան մալիմաթա նէզարէն, չարշէնպիհ կիւնիւ Իզմիրտէ 15 վուգ. վէ 6 սը էսկի թուրթուլանլարտան օլմագ իւզրէ 14 վէֆ. օլմուշ տուր։

Ատի խասթալըգլարտան 14 քիչի վէֆաթ իթմիշ տիր։

Տէրիսաատէթտէն Եունանիսթանա կիտէնլէրէ Եունան հիւքիւմէթի թարաֆընտան 5 կիւն գարանթինա վազ իտիլտիկի ըիվաեէթի ըէսմէն թէքզիպ իտիլմիշ տիր։

Օգոստոս 13/25 տէն իթիպարէն Բալէրմօտան կէլէն սէֆինէլերին՝ Գլազովէն, Պէյրութ վէ Թարապլուսը Ղարպ թէհաֆֆիզխանէլերինտէ 10 կիւն գարանթինաա, վէ Սիչիլիա-նրն տիկէր լիմանլարընտան կէլէն սէֆինէլերին 24սաաթ գարանթինա-եա վազընա, վէ թայֆա իլէ եօլճու էյեալարընրն թիւթսիլէնմէսինէ մէճլիսի ուժուրը սրհհիեէճէ գարար վէրիլմիշ տիր։

Մուսուլ վէ Տիարպէքիր հիւքիւ-մէթի մահէլլիլերի Պաղտատտան կէլէն եօլճուլար հագգընտա թէ-տապիրի լազմէեի իթթիխազ իլլէ-միշլէր տիր։

Սօֆիա սրհհիե մէճլիսի՝ Զարիգ-րատ իչին վազ իտիլմիշ օլան 5 կիւն գարանթինաեը 3 կիւնէ թէնզիլիթ-միշ տիր։

—

Տախիլիէ նէզարէթինէ վարիտ օլան թէ-լէկրաֆնամէլէր տիր.

Էտիրնէ 17 օգոստոս.- Տիւն ագ-շամ Ճիսրի-Մուսթաֆա բաշա թէ-հաֆֆիզխանէսինտէ 49 եօլճու գա-րանթինաեա գօնուլմուշ, վէ 59 եօլ-ճու իլէ 97 մուհաճիրէ բրաթիգա վէրիլէրէք թէհաֆֆիզխանէտէն չրգարըլմըշ արը։

Էտիրնէ 18.- Պու կիճէ Ճիսրի Մուսթաֆա բաշա թէհաֆֆիզխա-նէսինէ 58 քիչի կէլիպ, իքմալը միւ-տէթ իտէն 39 եօլճու վէ 20 մու-հաճիրէ բրաթիգա վէրիլմիշ տիր։

Այտրն 17.- Տիւն ագշամտան պու-ագշամ սաաթ 12ենէ գատար 3իւ Իսլամ, 4իւ Ռում, 16սը Մուսէվի օլարագ 23 շիւպհէլի խասթատան 1 Իսլամ, 2 Ռում վէ 5 Մուսէվի իլէ էսկի խասթալարատան 6 Մուսէ-վի վէ 1 Ռում վէֆաթ իթմիշ տիր։

Այտրն 18.- Տիւն ագշամտան պու-ագշամ սաաթ 12ենէ գատար 3իւ Իսլամ, 2սի Ռում, 10ու Մուսէվի օ-լարագ 15 շիւպհէլի խասթատան 1 Ռում, 3 Իսլամ, 4 Մուսէվի իլէ էս-կի խասթալարատան 3 Մուսէվի, 1 Իսլամ, վէ 2 Ռում վէֆաթ իլլէմիշ տիր։

Այտրն 19.- Տիւն ագշամտան պու-ագշամ սաաթ 12ենէ գատար 4իւ Իսլամ, 8ի Մուսէվի օլարագ 12 շիւպհէլի խասթատան 2 Իսլամ վէ 5 Մուսէվի իլէ էսկի խասթալար-տան 1 Ռում վէ 2 Մուսէվի վէ-ֆաթ իթմիշ տիր։

Պրուսա 17.- Էտրէմիտ գազասը-նրն սրհհէթի ուժումիէսի վէ Համի-տիէ թէհաֆֆիզխանէսինճէ գա-րանթինատա օլան 336 նէֆէր եօլ-ճուլարրն ահվալը սրհհիէլերի պէր-քէմալ պուլունմուշ տուր։

Պրուսա 18.- Օգոստոս 15տէ գա-րահիսարրն Համիտիէ ըսթասիոնու

թէհաֆֆիզխանէսինէ 16 եօլճու տախել օլմուշ, վէ գարանթինատա պուլունանլարը Իքիսի ատի խասթալըգլարտան միզտարըպ օլուպ, պուլաշըգ իլլէթլէնմէն էսէր պուլունմամըշ տըր։

Գոսօվա 17 - Տիւն Զիպէֆչէ թէհաֆֆիզխանէսինէ 10 վէ պու կիւն 22 եօլճու կէլիպ, ճիւմլէսինին սըհհէթլէրի պէրքէմալ պուլունմուշ տուր։

Թրապիզոն 18 - Հօրէ գազասընին մէվճուտընտա թէպտիլաթ օլմաեըպ, Սիւրմէնէ լիմանընտա մէվճուտ 32 կէմիտէ հիչ պիր խասթա պուլունմամըշ, վէ վիլաեէթին հէրթարաֆը պուլաշըգ իլլէթլէրտէն սալիմ պուլունմուշ տուր։

Պաղտատ 18 - Տիւն սապահտան պու սապահա գատար 10 քիչի թութուլուպ, էսկի վէ եէնի թութուլանլարտան 4 վէֆ. օլմուշ տուր։

Պաղտատ 19 - Տիւն սապահտան պու սապահա գատար Պաղտատտա էսկի թութուլանլարտան 3 վէֆ. Գալէ հապսխանէսինտէ 1, վէ էհալիտէն 13 միւսապ օլուպ, պունլարտան 4 վէ էսկի թութուլանլարտան 1 վէֆ. օլմուշ տուր։

Եէմէն 18 - Գամարանա կէլէն 310 հաճիլէրտէն 69ու 10 կիւն գարանթինա պէքլէտիքտէն սոնրա, ահվալը սըհհիէլէրի պէրքէմալ օլարագ Հիւտէյտաեա մուվասալէթ իթմիշլէր տիր։

Պասրա 16 - Օգոստոս 12 վէ 13իւնտէ Սէվգ էլ Շուեուխ գասապասընտա վուգուաթ օլմամըշ 14տէն 15է գատար Նասրիէտէ 20 միւսապ, վէ էսկի միւսապլարտան 11 վէֆ. 14տէն 13է գատար Շաթրատա 9 միւսապտան 3, վէ էսկի միւսապլարտան 2 վէֆ. օլմուշ տուր։

Պասրա 17 - Օգոստոս 15տէն 16եա գատար Նասրիէտէ 14 վուգ. 3 վէֆ. վէ էսկիլէրտէն 9 վէֆ. օլմըշ տըր։

Պասրա 18 - Օգոստոս 16տան 17եէ գատար Նասրիէտէ 24 վուգ. վէ էսկի վէ եէնի միւսապլարտան 10 վէֆ. վէ Շաթրատան 13տէն 14է գատար 4 վուգ. 2 վէֆ. վէ 14տէն 15է գատար 7 վուգ. 3 վէֆ. օլմուշ տուր։

—

Վիէննա 30 օգոստոս - Պուրատա պիր գօլէրա վուգուաթը վագը օլտուղու թէհագգուգ իթմիշ տիր։

Բէյթա - Մաճարիսթանընն Պացպօտրօկ էեալէթինէ 10 վուգուաթ 5 վէֆիեաթ, Ծապօլէս էեալէթինտէ 12 վուգուաթ 10 վէֆիեաթ, Պէրէկ էեալէթինտէ 8 վուգուաթ 5 վէֆիեաթ, Ծօլնօք էեալէթինտէ 15 վուգուաթ 1 վէֆաթ վէ Գըլաւսէնպուրկ շէհրինտէ 6 վուգուաթ 4 վէֆիեաթ օլմուշ տուր։

Պիւքրէշ - Էսկի 105 վուգուաթ օլուպ, Իպրաիլատէ 11, Սիւննէտէ 3, Կալացատա 3, Ֆէթէքսէտէ 14, Թուլչատա 1, Գալարասիտէ 1 եէնի վուգ. վէ ճէման 22 վէֆիեաթ վագը օլմուշ, 8 խասթա էյիլէշմիշ վէ 104 խասթա թէտավի իտիլմէքտէ պուլունմուշ տուր։

— Շիմտի էկէր իսթէրսէնիզ, գուրա իլէ թայեին իտէպիլիրիզբի, Մ. վիգօնթ Անտրէա քէնտի սիլահլարը, վէ տօն Ինէկօ տա քէնտինինքիլէրի՞ մի գուլլանաճագ, եօգսա պունլարտան հէր պիրի քէնտի խասմինին թապանճալարը՞ մը իսթիմալ իտէճէք տիր։

— Պէնճէ սօն ճիհէթ տահա զիեատէ միւնասիպ տիր։

— Միւսաատէ իտինիզ, պուլունտուղումուզ հալտէ, էյի թապանճա իսթիմալիտէպիլէն պիր քիմսէնին, նասըլքի վիգօնթ Անտրէա օ գապիլտէն տիր, ալըշմըշ օլտուղու սիլահլարը իսթիմալ իթմէքտէ ինքեար օլունմազ մէնֆաաթը վար տըր, վէ պէօյլէ պիր ֆայտէ իչին գուրա ուսուլինի թալէպ իթմէքլիք՝ վիգօնթուն հագգը տըր։

Մ. տը Մանէրվ նէ՛ տօն Ինիիկօեա վէ նէ՛ վիգօնթ Անտրէաեա ալէագատար օլմատըղընտան,

— Սիզ նասըլ իսթէրսէնիզ էօյլէ օլսուն, տէյի պէեան իյլէտի։

Ֆէրնան ճէպինտէն պիր լուի ալթունու չըգարարագ, քէնտիսի լէվհա վէ պարօն եիւզ թարաֆը՝ իլթիզամ իթտիքլէրի հալտէ, մէզքիւր ալթուն հավաեա աթըլըպ, լէվհա ճիհէթի իսմթէ կէլէրէք եէրէ տիւշտիւկիւնտէն, գուրաեը Ֆէրնան գազանը, վէ իֆատէեէ աղաղլէ,

— Մօնսիէօ վիգօնթ Անտրէա քէնտի թապանճալարը՝ գուլլանաճագ տըր, տէտի։

Օլ վագըթ պարօն իլէ Ֆէրնան իքի գութուեու աչըպ, սիլահլարը համիլ օլտուգլարընտա, Արման իլէ Անտրէա տախի պիր թարաֆա չէքիլտիլէր։

Գօնթ տը Քէրկազ տէհշէթլի պիր հեեէճանա տիւշար օլմուշ օլուպ, զիհնինի պիր թագըմ ֆէնա հիսսիեաթ իշղալ իթմիշ օլտուղու հալտէ, Անտրէա մէրգումուն գօլթուղունա կիրէրէք,

— Կէլինիզ պիրատէր, սիզէ պիր գաչ սէօզ սէօյլեէճէեմ, տէտի։

Պունլար պու սուրէթլէ գօնթ Արթօֆուն արապասըյլա

ՄՈՒՀԱՔԷՄԷ

Էնգարէ վիլաեէթի Իսթինաֆ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսինտէն իթա օլունուպ պու քէրրէ Մահքէմէի թէմեիզ ճանիպինտէն թաստիգ գըլընան պիր գըթա իլամ զապթնամէսինտէն տէվամ։

Տիկէրի Վարդուկօղլու Պարբիէլ տախի՝ շիրքէթի ֆէսատիեէեէ տախլ ու մալիումաթընը ինքեարա պէրապէր, անճագ 308 սէնէսի քեանունու էվվէլի մահընընն 25ինճի ճումա կիճէսի էվվէրէք գասապասընտա մահալը մալիումէեէ եաֆթալարը Սուրբիկ գատընն «պիզէ զարարը պիր չէյ եօգ տուր» տէմէսիյլէ պէրապէրճէ կիթմիշ վէ նէչր ու թաալիգ իթմիշ օլտուգլարընը իգրար, վէ պաշգա պիր շէյտէն մալիումաթը օլմատըղընը իֆատէ վէ թիզքեար իյլէմէսիյլէ, մազպութ օլան իֆատէսի օգութտուրուլտուգտա, Տէրիսաատէթտէն կէլէճէեի սրրատա Բարմագ Գաբուտա Զաթալ խանընտա կէօրիւշտիւկիւ Արապօղլու Գրիգոր թարաֆընտան Ինճիլի չէրիֆտէն ալընմըշ պիր պահս օլմագ վէ պիր ճէմիեէթ եաբըլարագ անլէրէ իմզա իթտիրիլմէք վէ էվէրէքտէ գուեուումճու Հաճի Սարգիսէ կէօթիւրիլմէք իւզրէ վերիլէն 5-6 բարչա էվրագը ալարագ կէօթիւրմիշ վէ սօնրա պիր ճէմիեէթտէ մէզքիւր քեաղըտլարտան իքիսի Մինաս թարաֆընտան աեաղա գալգարագ օգունմուշ օլտուղունու, վէ մէզքիւր քեաղըտլար գըրմըզը միւրէքքէպ իլէ վէ էլեաղըսըյլա եաղըլմըշ եէմին վարագալարը իտուկինի, վէ Ռշտունի իլէ Ժիրայրը էվէրէքտէ վէ Սուրբիկ գատընն խանէսինտէ կէօրմիշ, վէ մէրգում Ռշտունի՝ «էրզրում վէ Վան թարաֆլարընտա գավկավար տըր, սիզ տէ չիմտիտէն պիր թէչքիլաթ իճրա վէ քէնտինիզճէ գանուն վէ թալիմաթ բէյտա իտէրէք բարա ճէլպ իթմէնիզ վէ սիլահ հազըրլամանըզ լազըմ կէլիր, վէ հէր մէմլէքէթտէ էրմէնիլէր թարաֆընտան պէօյլէ թէտարիքնտան պու ճիհէթլէրը «տէնի թէշվիգաթտա պուլունուլուեօր» տէնի թէշվիգաթտա պուլունմուշ օլտուղունու, վէ Անտոն Ռշտունինին պու նութգու իրատընտա միւթթէհիմլէրտէն Արշակ տա հազըր իտուկինի միւհթէմի պուլունտուղու կէօրիւլմէսիյլէ, միւթթէհիմի մէրգումտան պու ճիհէթլէր իսթիֆսար իտիլտիքտէ, մէզքիւր եաֆթալարը թաալիգ իթմիշ վէ Անտոն Ռշտունիեի էվէրէքտէ կէօրմիշ իսէ տէ, պաշգա շէյտէն մալիումաթը օլմաեըպ իսթինթագ իտիլտիկի զէման գօրգուսունտան նէ սէօյլէտիկինի պիլէմէտիկինի պէեան իյլէտի։

Տիկէրի Սուրբիկ գատընն տախի՝ ճէմիեէթի ֆէսատիեէնին միւրէթթիպ վէ միւշէվվիգլէրինտէն օլան Անտոն Ռշտունի վէ քիմ օլտուղու վէ մահէլլի իգամէթի թէպեեիւն իտէմէեէն ժիրայր նամը տիկէր Գալուստ վէ եախօտ Մարտիրոսուն խանէսինէ կէլէրէք միսաֆիր գալտըգլարընը, վէ պունլարընն խանէսինտէ գալտըգլարը միւտտէթ Արշակ վէ Կարապետ վէ Աբգար վէ սաիրէ եանլարընա կէլիր կիտէր օլտուգլարընը պէեանլա պէրապէր, ախիրէն քէնտիսինի Կէմէրէքլի Գալուստուն Զօմագլըեա տավէթ իթմէսի վէ տահա էվվէլճէ քէնտիսինին Զօմագլըտան իսթէնիլտիկի հալտէ կիթմէսի իչին Արշակ թարաֆընտան թէնպիհ իտիլմիշ օլմասը հասէպիյլէ Զօմագլըեա կիթտիկինտէ, քէնտիսինէ մէրգում Գալուստ Իսլամճա եաղըլմըշ 6 բարչա քեաղըտ վէրտիկինի վէ պու քեաղըտլար էյիլիք իչին եէվմի մուայ-

կիպի ճէնթըլմէնճէ տուէլլո իթմէք արզուսինտէ օլուպ, Մ. տը Քէրկազ իշպու թէպէտտիւլիւ կէօրտիւ իսէ տէ, պունտան տօլաեը թէճաճճիւպ իթմէտի։ Զէնտ տագըգա սօնրա Մ. Ֆէրնան Բօշէ կէլիպ, նագապիլի թէսկին օլան պուղղու ատավէթիլէ քէնտիսինի միւտտէթի մէտիտէ թաագիպ իթմիշ օլան շախսըն էլինի սըգարագ,

— Հաղը՞ր մը եըզ, տէյի սիւալ իթտի։

Գօնթ տախի, թապանճալարը՝ գութուսունու գօլթուղու ալթընա ալարագ,

— Հայ հայ, տէյի ճէվապ վերտի։

Պէօյլէճէ աշաղըեա էնտիլէր։

Արմանը՝ գաբալը արապասը, հավլիտէ պէքլէմէքտէ օլուպ, գօնթ, պունա բաքիպ օլաճաղը սրրատա, գանատլարը գաբալը պուլունան քէնտի տաիրէսինին բէնչիրէլէրինէ տօղրու աթֆը նազար իլէ, վէ Անտրէանը՝ գուլաղընա էեիլէրէք, հէեէճանը գալպ իւզրէ,

— Պիչարէ Ժանն ուեուեօր, վէ սապահլաեը՝ տիշարը չըգմամըզը՝ սէպէպի հագգընտա չիւպհէ պիլէ իթմէեօր, տէտի։

Անտրէա տախի, - Զէվալլը գօնթէս, տէյի մուգապէլէ իթտի, էօյլէ պիր միւէսսիր սէտա իլէ՝ քի, Ժաննա մուհապպէթի պուլունտուղունու Արմանը՝ խաթրընա պրագտը։

Հալպուքի, վիգօնթ Անտրէա, խէֆիէն գարընտաշընա պագտըղը հալտէ, քէնտի քէնտիեէ,

— Պիչարէ Արման, տաիմա նամուսլու վէ սաֆտէրուն տուր... Ժաննը՝ պու կիճէեի տուա իթմէքլէ կէչիրտիկինի, վէ քէնտի ուզրունա տուէլլո իտէճէք օլտուղումու խաթրընընա գէճա կէօզ եաշլարը տէօքմէքտէ իտուկինի պիլմէզ, տիմէքտէ, վէ իլավէթէն տախի, սուրէթի իսթիհզաքեարանէտէ, Էյ ֆազիլէթ, հէր հալտէ սէնին հիւքիւմէթին պու ճիհանտա տէյիլ տիր, տէյի պէեան իյլէմէքտէ իտի։

Հէր նէ իսէ եօլա չըգըլմը։

Մ. վիգօնթ Անտրէա վէ շահիտլէրի իլը օլարագ մահէլլի մուայեէնէ վասըլ օլտուլար, նասըլքի Մ. տը Մանէրվին գումբ-

եէնտէ իսլամ խանէլէրիյլէ հիւքիւմէթ վէ ճէվամիի չէրիվէ գաբուլարընա թաալիգ գելընմասընը սէօյլէմէսի իւզէրինէ մէղքիւր քեաղըտլարը կէօթիւրիւպ Վարդուկօղլու Գաբրիէլ իլէ պէրապէր Թարիֆ օլունտուղու կիճէ էվէրէքտէ հիւքիւմէթ վէ ճէվամիի չէրիվէ գաբուլարընա վէ տահա պաղը մահէլլէրէ նէչր ու թաալիգ իյլէտիքլէրինի թիզքեար իյլէտի։

Տիկէրի Սինանօղլու Արշակ տոխի չիրքէթի ֆէսատիէտէ տաքը ու մաալիւմաթը քիւլլէն ինքնագլա պէրապէր, պիր ագշամ թէպլիգաթընտան Գրիգորու չաղըրմասը Իսթանբուլ մէրգումուն խանէսինէ վարըպ տրատա պունուշուրլար իքէն, չիրքէթի ֆէսատիէ էրքեանընտան ատտ իտիլէն ժիրայր նամը տիկէր Մարտիրոսուն՝ պուլունտուգլարը օտանըն տօլապընտան չըգմասըյա կէօրտիւկիւնիւ, վէ էսնաի միւքեալէմէտէ մէրգումուն բօլիթիգա թէօհմէթիյլէ միթթէհիմ վէ ֆիրարի օլտուղունուն անլաշըլմասը իւզէրինէ օրաեա վարտըղընա նէտամէթլէ ավտէթ իթտիկինի, վէ պիր իքինճի թէքլիֆ վէ տավէթ իւզէրինէ երինէ խանէի մէղքիւրտէ մէրգում Մարտիրոսուն օլսուրէթլէ տօլապտան չըգտըղընը կէօրմէսիյլէ պիր տահա մէղքիւր խանէեէ կիթմէտիկինի, վէ Անտոն Ռշտունիեի տախի պաճանաղը Յովհաննէսին վուգու պուլան ճէպրինէ մէպնի Զօմագլընըն Հաճինին էվինէ վարաղընտա օրատա կէօրտիւկիւնիւ, վէ ահվալի սօրուլտուգտա սէյեահաթ իչին կէզիեօր օլտուղունու սէօյլէտիկինի, վէ ախիրէն մէրգում Ռշտունինին կէօրիւշտիւկիւ ատէմլէրին էռամիսինի եազըեօր օլտուղունու իչիթմէսիյլէ շաեէտ քէնտի իտինի տէ եազմըշ տըր տէյի մէրգումուն սաքին պուլունտուղունու թահգըգ իթտիկի մէրգում Զօմագլընընը Հաճինին էվինէ կիտէրէք քէնտի իսմինի եազըպ եազմատըղընը, վէ եազմըշ իսէ քէնտիսի էֆքեարընա խըզմէթ իտէճէք թագըմտան օլմատըղընտան պօզմասընը սէօյլէմէսի իւզէրինէ, «եազմատամ» տէմէսրյլէ մէճմունէն ավտէթ այլէտիկինի թիզքեար, վէ Ռշտունինին նէ էֆքեարտա պուլունտուղունու վէ իսմինի եազմըշ իսէ, քէնտիսինին էֆքեարընա խըտմէթ իտէճէք թագըմտան օլմատըղընը նէ՞ իւզէրինէ սէօյլէմիշ իտուկի սօրուլտուգտա, Հաճինին էվինտէ սէօյլէտիկի սէօզլէրտէն վէ էօթէքինին պէրիքինին ըիվսեէթինտէն անլամըշ, վէ քէնտիսինին Զօմագլըտան իսթէնիլիր իսէ կիթմէսի հագգընտա Սուրբիկ գատընա ասլա պիր թէնպիհտէ պուլունմամըշ իտուկինի իզպար իյլէմիշ, վէ միւտաֆաա վէքիլէրինտէն Շահինեան Կարապետ էֆ. մէրգում Արշակըն պէր վէճհի մուհարրէր իսմինի եազմըշ իսէ չըգարմասընը Ռշտունիեէ սէօյլեիպ սէօյլէմէտիկինին Ռշտունիտէն սօրուլմասընը թալէպ իթմէքլէ, պու ճիհէթ մէրգում Ռշտունիտէն սօրուլտա Արշակըն օլմէճհէլէ քէնտիսինէ միւրաճաաթյա չաեէտ իսմինի եազմըշ իսէ պօզմասընը սէօյլէտիկինի թաստիգ իյլէմիշ տիր։ (Տէվամի)

ՐՕԳԱՄՊՕԼ

ԵԱԽՕՏ

ԲԱՐԻՍԻՆ ՂԱՐԻՊ ՎԱԳԸԱԼԱՐԸ

Իշպու շայեանը գրաաթ վէ միթալէա ըսմանըն պիրինճի ճիլտի խիթամ պուլարագ ճիլտէնմիշ օլուպ, 752 սահիֆէեէ պալիղ օլան իշպու պիրինճի ճիլտի 20 ղրուշա օլարագ մաթպաամըզտա սաթըլմագտա օլմասըյա, էրպապը մէրագա թավսիեէ իտէրիզ։

լու եօլ իւզէրինտէ իզինի կէօրիւպ խապէր վէրտիկի արապա՝ անլէրին արապասը իտի։ Պունունլա պէրապէր տուէլլօ իչին թախսիս օլունմուշ օլան վագըթ՝ սաաթըն եէտիսի օլմասը, վէ էլան սաաթ եէտի վուրմամըշ պուլունմասը հասէպիյլէ, տուէլլօնուն մուգաբրէր վագթը կէչմէշ տէյիլ իտի։

Սախթէ սէյիս մուավինի եանի Պագդարա՝ օթուրմուշ օլտուղու իսկէմլէտէն, Արման իլէ Անտրէա վէ Ֆէրնանընը պիր ադաճընը էթէկինտէ տուրտուգլարընը, վէ արապալարընը տախի քէնտիլէրինտէն պիր ադ աչըգտա պուլունտուղունու կէօրտիւ։

Վիգօնթ Անտրէանը, օլ ազիզ ատէմին պիր ճէնթըլմէն դըեաֆէթինէ կիրմիշ օլմասը, մէզպուրէնին նազարը տիգգաթընը ճէլպ իթմէքլէ,

— Աճապա պու տուէլլօ ճիտտի՞մի տիր, տէյի միւլահազա իթտի։

Մարքի տօն Ինիկօ արապատան էնիպ, շահիտլէրիյլէ պէրապէր, Անտրէաեա վէ շահիտլէրինէ տօղրու իլէրլէտի։

Օլ ալթը կէնճլէր պիրիպիրլէրինի սէլամլատըլար։

Պու էսնատէ, արապաճըլըգ վաղիֆէսինի թէմամիյլէ իճրա իթմէքտէ պուլունան գօնթ Արթօֆ՝ ալթլարընը ալըպ, տուէլլօ մահէլլինտէն օթուզ ատըմ գատար ուզագտա պիր եըղըն աղաճլարընը ալթընա չէքիլտի, վէ Պագդարաեա խիթապէն,

— Պուրատան հէր շէյի կէօրէպիլիրիզ, տէյի պէեան իլէտի։

Կէնճ գատըն։ — Յօսթում, չու տօն Ինէկօ՝ սախթէ վիգօնթ տը Գամպօհլ տուր։ Էկէր Արմանընը իւզէրինէ գուրչուն սըգարա։։։ տէտի։

— Սիզ տիվանէսինիզ։ պու սէօյլէտիկինիզ միւմքին տէյիլ տիր։ Պու տուէլլօտա հէր հալտէ սըր Վիլիամընը եէնի պիր էնթրիգասը վար տըր, լաքին Արմանընը հաեաթը հագգընտա մուխաթարա օլտուղունտան ասլա գօրգմաեընը։

— Ալլահ սէսինիզի իշիթսին։

— Զօգտան պէրու շայեանը նէֆրէթ սուրէթտէ ինթիլու եօլ իւզէրինտէ իզինի կէօրիւպ խապէր վէրտիկի արապա՝ անլէրին արապասը իտի։ Պունունլա պէրապէր տուէլլօ իչին թախսիս օլունմուշ օլան վագըթ՝ սաաթըն եէտիսի օլմասը, վէ էլան սաաթ եէտի վուրմամըշ պուլունմասը հասէպիյլէ, տուէլլօնուն մուգաբրէր վագթը կէչմէշ տէյիլ իտի։

Սախթէ սէյիս մուավինի եանի Պագդարա՝ օթուրմուշ օլտուղու իսկէմլէտէն, Արման իլէ Անտրէա վէ Ֆէրնանընը պիր ադաճընը էթէկինտէ տուրտուգլարընը, վէ արապալարընը տախի քէնտիլէրինտէն պիր ադ աչըգտա պուլունտուղունու կէօրտիւ։

Վիգօնթ Անտրէանը, օլ ազիզ ատէմին պիր ճէնթըլմէն դըեաֆէթինէ կիրմիշ օլմասը, մէզպուրէնին նազարը տիգգաթընը ճէլպ իթմէքլէ,

— Աճապա պու տուէլլօ ճիտտի՞մի տիր, տէյի միւլահազա իթտի։

Մարքի տօն Ինիկօ արապատան էնիպ, շահիտլէրիյլէ պէրապէր, Անտրէաեա վէ շահիտլէրինէ տօղրու իլէրլէտի։

Օլ ալթը կէնճլէր պիրիպիրլէրինի սէլամլատըլար։

Պու էսնատէ, արապաճըլըգ վաղիֆէսինի թէմամիյլէ իճրա իթմէքտէ պուլունան գօնթ Արթօֆ՝ ալթլարընը ալըպ, տուէլլօ մահէլլինտէն օթուզ ատըմ գատար ուզագտա պիր եըղըն աղաճլարընը ալթընա չէքիլտի, վէ Պագդարաեա խիթապէն,

— Պուրատան հէր շէյի կէօրէպիլիրիզ, տէյի պէեան իլէտի։

Կէնճ գատըն։ — Յօսթում, չու տօն Ինէկօ՝ սախթէ վիգօնթ տը Գամպօհլ տուր։ Էկէր Արմանընը իւզէրինէ գուրչուն սըգարա։։։ տէտի։

— Սիզ տիվանէսինիզ։ պու սէօյլէտիկինիզ միւմքին տէյիլ տիր։ Պու տուէլլօտա հէր հալտէ սըր Վիլիամընը եէնի պիր էնթրիգասը վար տըր, լաքին Արմանընը հաեաթը հագգընտա մուխաթարա օլտուղունտան ասլա գօրգմաեընը։

— Ալլահ սէսինիզի իշիթսին։

— Զօգտան պէրու շայեանը նէֆրէթ սուրէթտէ ինթիգամ թասավվուրլարը թաշրեան պու ատէմին՝ ատի վէ գազաեա համլ իտիլէճէք եօլտա պիր էօլիւմ իլէ իքթիֆա՝ իտէճէկինի մէմուլ իտէպիլի՞ր միսինիզ։

— Հագգընըզ վար։ սըր Վիլիամ էլպէթթէ պու սըրատա տահա պիւեիւք ինթիգամ արզուսինտէ պուլունմագտա տըր։

Իքի խասիմէր եէկտիկէրինի սէլամլատըգտան սօնրա, պիրէր թարաֆա չէքիլիպ, եալընըզ շահիտլէր գարշը պէ գարշը գալտըլար։

Ֆէրնան Բօշէ տուէլլօնուն շարթլարընը գարարլաշտըրմագ զահմէթինտէն Արմանը խալի գըլմագ մագսէտիյլէ, սէօզէ կիրիշէրէք։

— Էֆէնտիլէր, պիզզաթ տօն Ինիկօնուն տախի իգրարը վէճհլէ, զալիպա Մ. վիգօնթ Անտէրա թահգիր կէօրմիշ տիւր։ Պինապէրին սիլահ ինթիխապը քէնտիեէ ախտ օլմասըյլա, թապանճաեը թէնսիպ իյլէմիշ տիր, տէտի։

Մ. տը Մանէրվ պաշընը էյտի, վէ Ֆէրնան իսէ քէլամա տէվամ իտէրէք,

— Իշպու տուէլլօնուն պիզճէ մալիւմ օլմաեան սէպէպի, իքի խասիմէրին սէօզլէրինէ պագըլըրսա, ֆէվգէլատէ ճիտտի տիր, տէյի պէեան իյլէտի։

Պարօն։ — Ֆիլվագը դաեէթ ճիտտի տիր։

— Թապիի տուէլլօ տա դաեէթ ճիտտի օլաճագ տըր։

Մ. տը Մանէրվ։ — Մօնսիէօ, պիզ տուէլլօեու պաշգա սուրէթտէ անլամամըշըզ տըր։

— Օ հալտէ շարթլար բէք միւնասիպ տիր զանն իտէրիմ։

— Սէօյլեեին պագալըմ, նէ՞ եօլտա տըր։

— Խասիմէր՝ իքի թապանճա իլէ պիրիպիրինտէն գըրդ ատըմ ուզագտա օլարագ տուրաճագ տըրլար։

— Բէք էյի։

— Եէկտիկէրի իւզէրինէ եիւրիւեիւպ իխթիեարի, աթէշ իտէճէք տիրլեր։

— Պունտա տա իթիրազ իտիլէճէք հիչ պիր ճիտտի ճիհէթ կէօրմէեօրում։

գամ թասավվուրլարը թաշրեան պու ատէմին՝ ատի վէ գազաեա համլ իտիլէճէք եօլտա պիր էօլիւմ իլէ իքթիֆա՝ իտէճէկինի մէմուլ իտէպիլի՞ր միսինիզ։

— Հագգընըզ վար։ սըր Վիլիամ էլպէթթէ պու սըրատա տահա պիւեիւք ինթիգամ արզուսինտէ պուլունմագտա տըր։

Իքի խասիմէր եէկտիկէրինի սէլամլատըգտան սօնրա, պիրէր թարաֆա չէքիլիպ, եալընըզ շահիտլէր գարշը պէ գարշը գալտըլար։

Ֆէրնան Բօշէ տուէլլօնուն շարթլարընը գարարլաշտըրմագ զահմէթինտէն Արմանը խալի գըլմագ մագսէտիյլէ, սէօզէ կիրիշէրէք։

— Էֆէնտիլէր, պիզզաթ տօն Ինիկօնուն տախի իգրարը վէճհլէ, զալիպա Մ. վիգօնթ Անտէրա թահգիր կէօրմիշ տիւր։ Պինապէրին սիլահ ինթիխապը քէնտիեէ ախտ օլմասըյլա, թապանճաեը թէնսիպ իյլէմիշ տիր, տէտի։

Մ. տը Մանէրվ պաշընը էյտի, վէ Ֆէրնան իսէ քէլամա տէվամ իտէրէք,

— Իշպու տուէլլօնուն պիզճէ մալիւմ օլմաեան սէպէպի, իքի խասիմէրին սէօզլէրինէ պագըլըրսա, ֆէվգէլատէ ճիտտի տիր, տէյի պէեան իյլէտի։

Պարօն։ — Ֆիլվագը դաեէթ ճիտտի տիր։

— Թապիի տուէլլօ տա դաեէթ ճիտտի օլաճագ տըր։

Մ. տը Մանէրվ։ — Մօնսիէօ, պիզ տուէլլօեու պաշգա սուրէթտէ անլամամըշըզ տըր։

— Օ հալտէ շարթլար բէք միւնասիպ տիր զանն իտէրիմ։

— Սէօյլեեին պագալըմ, նէ՞ եօլտա տըր։

— Խասիմէր՝ իքի թապանճա իլէ պիրիպիրինտէն գըրդ ատըմ ուզագտա օլարագ տուրաճագ տըրլար։

— Բէք էյի։

— Եէկտիկէրի իւզէրինէ եիւրիւեիւպ իխթիեարի, աթէշ իտէճէք տիրլեր։

— Պունտա տա իթիրազ իտիլէճէք հիչ պիր ճիտտի ճիհէթ կէօրմէեօրում։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՆԸ

Գալաթա — 20 օգոստ.

Ռումումի 19 օգոստ. գար. գուբ.	24	21
Աչըլ. 20 տուպլը գ. ք. գուբ.	24	26
Իւնիֆիեէ գատ.		—
Սէրի Ա. Ա. Իսթիգրազ	54	20
» Բ. Բ. գուբ.	34	30
» Գ. Գ. ք.	25	20
Ռումէլի չըմնարֆէրի	87	25
Ագչէ Ֆայիզի	6	
Բաբոր	32	20
Հէվալէսիզ	40	

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼՍՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	7	20
Իսթանպօլ պանգասը	3	05
Սօսիէթէ ժէնէրալ		
Թրամվայ	5	85
Սօսիէթէ Օթթօման պանգասը	4	10

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱՖԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրուշտան	Ղր.	Ղ.
Պէեազ Մէճիտիեէ Ֆարգը		
Մէթալիք	97	20
Պէշլիք	101	10
Ալթընըզ	102	20
Ինկիլիզ լիրասը	110	07
Ֆրանսըզ ալթունու	87	16
Բօլ	89	35
Գրէմից ալթունու	51	10
Գառպօն գայմէսի	8	80
Թահվիլաթը Օսմանիեէ		
Գահվիլաթը Օսմանիեէ գ. ք.		

ՄԱԹՊԱԱՅԻ

Յ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Մաթպաամըզտա, էլսինէյի միւխթէլիֆէ իլէ, եանի էրմէնիճէ, Թիւրքէ, Ֆրանսըզճա վէ Բուլմճա ղազէթա, բիթապ, բիսալէ, տիւեիւն վէ ճէնաղէ պիլէթլերի, գարթ տը վիզիթ, հէր նէվ իլանաթ քեաղըտլարը վէ սայիրէ ղաեէթ թէմիզ, վէ միւշթէրիլերի խօշնուտ իտէճէք սուրէթտէ միւթէտիլ վէ էմնալինէ նիսպէթլէ էհվէն ֆիեաթլէ թապ օլունմագտա օլտուղու, վէ թաշրալարտան մէզքիւր լիսանլարտա մաթպաամըզա տօղրուտան տօղրու եախօտ պիլվասըթա վուգու պուլաճագ սիբարըշաթըն ազ պիր միւտտէթ զարֆընտա վէ քէզալիք էհվէնկլեէթլէ իճրա իտիլմիշ թէսլիմ իտիլէճէկի, վէ պու եօլտա սիբարըշաթ իչին, բուխսաթը ըէսմիեէսի իսթիհսալ իտիլմէսի լազըմ կէլէնլէրին իսթիհսալը բուխսաթ խուսուսընը տախի մաթպաամըզ թարաֆընտան տէրիհտէ օլունաճաղը, մալիւմ ամմէ պուլրուլմագ իւզրէ, խասէթէն իլան օլունուր։